

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 141/13</i>
------------------	-----------------------

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek
	Sędziowie:	SSA Barbara Gonera SSA Roman Skrzypek (spr.)
	Protokolant	st.sekr.sądowy M. Piekielek

po rozpoznaniu w dniu **8 maja 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **S. Z.**

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**

o ustalenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku **Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu**

z dnia **20 listopada 2012 r.** sygn. akt **III U 1225/12**

u c h y l a zaskarżony wyrok, jak też poprzedzające go decyzje Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 24 sierpnia 2012r. znak: (...)i (...)oraz z 18 września 2012r. znak: (...)i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania bezpośrednio temu rolniczemu organowi rentowemu .

Sygn. akt III AUa 141/13

UZASADNIENIE

wyroku z 21 maja 2013 r.

Decyzją z dnia 24.08.2012 r. znak: (...)Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w stosunku do S. Z. w okresie od 1.10.2005 r. do 31.05.2012 r..

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że wyrokiem Sadu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 26.08.2005 r. sygn. akt (...) została orzeczona separacja małżeństwa S. i W. Z.. Wnioskodawczyni nie była współwłaścicielką gospodarstwa rolnego. W związku z powyższym dokonano wyłączenia wnioskodawczyni z ubezpieczenia społecznego rolników na podstawie art. 3a ust. 1 ustawy z 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.).

Decyzją z dnia 24.08.2012 r. znak: (...)Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego uchylił decyzje z 16.08.2012 r. o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników i stwierdził w stosunku do S. Z. ustanie ubezpieczenia społecznego rolników od 31.07.2012 r.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że wyrokiem Sadu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 26.08.2005 r. sygn. (...) orzeczono separację małżeństwa S. i W. Z., a z posiadanych przez Kasę dokumentów wynika, że wnioskodawczyni nie była współwłaścicielką gospodarstwa rolnego ze zmarłym mężem.. Małżonka pozostająca w separacji nie jest powołana do ustawowego dziedziczenia po śmierci męża. W związku z powyższym dokonano wyłączenia wnioskodawczyni z ubezpieczenia społecznego rolników na podstawie art. 3a ust. 1 ustawy z 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Decyzją z 18.09.2012 r. znak: (...)Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w stosunku do S. Z. w okresie od 1.06.2012 r. do 30.07.2012 r. Jednocześnie uchylił decyzje o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników z dnia 13.06.2012 r. znak: (...)i decyzję w sprawie przywrócenia terminu do złożenia zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego z dnia 31.07.2012 r. znak: (...).

W uzasadnieniu decyzji powołano się na wyrok Sadu Okręgowego w Tarnobrzegu z 26.08.2005 r. sygn. (...)powtarzając argumentację z poprzednich decyzji o skutkach separacji. Uchylając decyzje z 13.06.2012 r. i z 31.07.2012 r. Prezes Kasy powoływał się na niespełnienie warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1.10.2005 r.

W odwołaniu od dwóch decyzji, które to odwołanie w toku postępowania zostało sprecyzowane jako odwołanie od wszystkich decyzji wyłączających wnioskodawczynię z rolniczego ubezpieczenia społecznego podniesiono, że wnioskodawczyni jest samoistnym posiadaczem gospodarstwa rolnego, które tylko formalnie stanowiło własność jej zmarłego męża.

Zmarły mąż był dotknięty alkoholizmem , dlatego została orzeczona separacja małżeństwa, jednakże ciężar prowadzenia gospodarstwa rolnego spadł na wnioskodawczynię.

W ocenie odwołującej żaden przepis ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie uzależnia statusu ubezpieczonego rolnika od stanu jego więzi małżeńskich.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy przedstawił własną argumentację odnośnie 5-ciu zaskarżonych decyzji i wniósł o oddalenie odwołań względnie ich odrzucenie.

W uzasadnieniu odpowiedzi naprowadził, że małżonek skarżącej W. Z. był właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni (...) fizycznego tj. (...)ha przeliczeniowego. Z tego tytułu S. Z. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy od dnia 6.09.1977 r., stosownie do treści art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 1 i 3 w związku z art. 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Od 2001 r. wnioskodawczyni prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą, wobec powyższego od 2004 r. ciążył na niej obowiązek corocznego przedkładania organowi rentowemu zaświadczeń z urzędu skarbowego o wysokości podatku dochodowego należnego za rok poprzedni.

Decyzją z dnia 13.06.2012 r. stwierdzono ustanie ubezpieczenia społecznego rolników dla S. Z. od dnia 1.06.2012 r. stosownie do treści art. 5a ust.6 w/w ustawy, bowiem nie złożyła do dnia 31.05.2012 r. oświadczenia lub zaświadczenia o nie przekroczeniu kwoty podatku dochodowego. W dniu 13.07.2012 r. S. Z. złożyła wniosek o przywrócenie terminu do złożenia stosownego zaświadczenia z urzędu skarbowego. Decyzją z dnia 31.07.2012 r. odmówiono skarżącej przywrócenia terminu do złożenia zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego o nie przekroczeniu kwoty należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za rok 2011.

W związku z zaprzestaniem przez S. Z. wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej od dnia 31.07.2012 r. decyzją z dnia 16.08.2012 r. znak: (...)objęto ją ubezpieczeniem społecznym rolników z mocy ustawy od dnia 31.07.2012 r.

Organ rentowy w dniu 3.08.2012 r. powziął wiadomość, iż wyrokiem z dnia 26.08.2005 r. sygn. akt (...) Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu orzekł separację małżeństwa S. i W. Z..

Wobec powyższego, uwzględniając treść art. 61⁴ § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, skoro orzeczenie separacji ma skutki takie jak rozwiązanie małżeństwa przez rozwód, od dnia 26.08.2005 r. S. Z. nie spełniała warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy jako małżonka rolnika na podstawie art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 1 i 3 w związku z art. 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Również po śmierci rolnika W. Z., tj. od dnia 23.07.2012 r. nie spełnia ona warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, bowiem jedynym spadkobiercą zmarłego jest małoletnia córka A. Z.. S. Z. nie prowadzi zatem na własny rachunek działalności rolniczej na gruntach rolnych należących do jej zmarłego męża, jedynie zarządza gospodarstwem rolnym w imieniu swojej małoletniej córki.

Podsumowując, organ rentowy stwierdził, że zgromadzone w sprawie dokumenty potwierdzają, iż brak jest podstaw do podlegania przez S. Z. ubezpieczeniu społecznemu rolników jako małżonka rolnika na podstawie art. 5 w/w ustawy w okresie od 1.10.2005 r. do 23.07.2012 r. oraz jako rolnik - w okresie od 24.07.2012 r. do nadal.

Wyrokiem z dnia 20.11.2012 r. sygn. III U 1225/12 Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu oddalił odwołanie S. Z. od decyzji z 13.06.2012 r.

Sąd ustalił, że w dniu 29 września 1997 r. do organu rentowego wpłynął wniosek S. Z. o objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników. Dla nieruchomości o pow. (...)założona została księga wieczysta o (...), w dziale II Księgi dokonano wpisu na rzecz W. Z..

Wnioskodawczyni w dniu 24.05.2001 r. uzyskała zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej polegającej na handlu obwoźnym artykułami przemysłowymi pochodzenia krajowego i zagranicznego.

Dalej Sąd ustalił, że W. Z. zmarł w dniu 23.07.2012 r. oraz, że wyrokiem z dnia 26.08.2005 r. sygn. (...)Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu orzekł separację małżeństwa zawartego dnia (...)r. w Ł. pomiędzy W. Z. a S. Z..

Sąd jako bezsporną przyjął okoliczność, że wnioskodawczyni prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą i działalność tę wykonywała od 31.07.2012 r.

Z kolei decyzją z dnia 16 sierpnia 2012 r. wnioskodawczyni objęta została ubezpieczeniem społecznym rolników od dnia 31 lipca 2012 r.

Powyższe ustalenia zdaniem Sadu Okręgowego świadczą o braku podstaw do uznania, że S. Z. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników jako małżonka rolnika.

W apelacji od powyższego wyroku skarżąca S. Z. zarzuciła:

1. błędy w ustaleniach faktycznych polegające na pominięciu przez Sąd I instancji istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności, między innymi,

- że wnioskodawczyni od zawarcia małżeństwa stale pracowała w przedmiotowym gospodarstwie rolnym i nigdy z mężem nie była związana stosunkiem pracy;

- że skarżąca była i jest de facto samoistnym posiadaczem gospodarstwa rolnego i ze względu na alkoholizm męża gospodarstwo to prowadzi samodzielnie;

- że orzeczona separacja nie miała żadnego wpływu na jej status rolnika prowadzącego samodzielnie gospodarstwo rolne;

2. naruszenie przepisów postępowania, które miały istotny wpływ na rozstrzygnięcie w przedmiotowej sprawie, a w szczególności:

- naruszenie art. 233 kpc poprzez nie wszechstronną i nieprecyzyjną ocenę materiału dowodowego,

- naruszenie art. 328 § 2 kpc poprzez wadliwe uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia, Sąd nie wskazał z jakich przyczyn dane fakty uznał za udowodnione, nie wskazał dowodów na których się oparł i przyczyn dla których innym dowodom odmówił wiarygodności.

Ostatecznie skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca podkreślała, że była i jest samoistnym posiadaczem gospodarstwa rolnego, w którym pracuje i decyduje o wszystkich istotnych jego sprawach. W ocenie apelującej Sąd i instancji zupełnie pominął te okoliczności.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni S. Z. okazała się uzasadniona i wywołała skutek w postaci uchylenia zaskarżonego wyroku, jak również poprzedzających go decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że ze względu na lakoniczność poczynionych ustaleń i ich wybiórczą ocenę, wyrok Sądu Okręgowego nie poddawał się kontroli instancyjnej. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie odnosi się do do właściwych decyzji (w sentencji jest wymieniona inna decyzja) co również oznacza, że Sąd ten nie orzekł o istocie sprawy.

Już chociażby powyższe uchybienia skutkowały uchyleniem zaskarżonego wyroku, a jeżeli się zważy, że w obrocie prawnym funkcjonują trzy decyzje (dwie z 24.08.2012 r. i jedna z 18.09.2012 r.) skutkujące wyłączeniem z ubezpieczenia rolniczego wnioskodawczyni od 1.10.2005 r., które zasadzają się na twierdzeniu, że prawna separacja sama w sobie skutkuje wyłączeniem wnioskodawczyni z ubezpieczenia rolniczego. Z tego też względu uchylone zostały decyzje z dnia 13 czerwca i 31 lipca 2012 r. (w decyzji z dnia 18 września 2012 r.) związane z : wyłączeniem odwołującej z ubezpieczenia rolniczego z uwagi na nieterminowe złożenie przez nią zaświadczenia z urzędu skarbowego o wysokości podatku i odmową przywrócenia terminu do złożenia tego dokumentu. Przyjmując więc, że w świetle przepisów ustawy o u.s.r. – tak jak naprowadza odwołująca w apelacji – kwestia jej rolniczego statusu ubezpieczeniowego jest kwestią

faktów, a nie prawa, oceny wymagać będzie, czy faktycznie w spornym okresie czasu działalność rolnicza była przez nią prowadzona, jak godziła to z prowadzeniem działalności gospodarczej – to okazało się, że zachodziła również konieczność uchylenia zaskarżonych decyzji i przekazania sprawy bezpośrednio do ponownego rozpoznania organowi rentowemu.

Sąd Apelacyjny nie podziela zapatrywania organu rentowego, który to pogląd bezkrytycznie zaakceptował Sąd I instancji, że wyrok orzekający separację małżeństwa automatycznie wyłącza z ubezpieczenia rolniczego małżonka, który nie był współwłaścicielem przedmiotowego gospodarstwa. O wyłączeniu z ubezpieczenia społecznego rolników mogą przesądzić dopiero ustalenia faktyczne, które wskazywałyby, że odseparowany małżonek nie pracuje w tym gospodarstwie. Takich ustaleń w niniejszej sprawie nie dokonano.

Przesądzenie powyższego w sposób pozytywny dla odwołującej wymagać będzie dalszej oceny możliwości pozostawiania wnioskodawczyni w systemie rolniczego ubezpieczenia w okresie od 1 czerwca 2012 r. do 31 lipca 2012 r. pod kątem uchybienia terminu do złożenia w/w zaświadczenia urzędu skarbowego. W sytuacji więc gdy na chwilę obecną nie ma w tym przedmiocie decyzji KRUS (bo zostały one – jak wskazano wyżej – uchylone) Sąd I instancji nie miałby też podstaw do formalnego wyrokowania w tej kwestii. Stąd konieczność ponownego całościowego rozpoznania sprawy przez rolniczy organ rentowy.

Wyrok Sądu Apelacyjnego znajduje podstawę prawną w art. 477^{14a} kpc.